

siam, 77. An possit cogi ad testificandum, qui juramento se obstrinxit ad nihil dicendum, 78. Testes instrumentarii, et extranei, qui, III, 129. Probatio per testes simpliciter loquendo, est dignior probatione per instrumenta, 127. Probatio per testes est vera, et naturalis, 128. Testium depositione potest elidi fides instrumentorum, *ib.* Testes plenam fidem faciunt, etiam in criminalibus, 129. Per testes instrumentarios qualiter possit instrumentum impugnari, *ib.* Vide supra *Instrumenta, quibus modis, et Instrumentum publicum.* Testium absentia, qualiter probari possit, 130. Magis creditur duobus testibus affirmantibus quam mille negantibus; et cur, 131. Duobus testibus æquivaleret instrumentum; et quomodo, 133. Testes instrumento inscripti, quando probent, *ib.* Valet testimonium testium, qui recordantur celebrati, v. g. contractus, non tamen anni, mensis aut diei, quo is factus est, 131. Inter testes magis credendum est testibus deponentibus de bonitate, quam aliter asserentibus, 131. Testis contra quem fit exceptio de crimine, isto probato repellitur a testimonio, de crimine tamen non punitur, 224.

Testes in testamento solemniter scripto quinam esse possint et quomodo habere se debeant. Vide *Testamenti solemniter scripti natura, et solemnitas.* Testes in testamento privilegiato ad causas pias, IV, 415. Testes ad testamentum militis, rustici, et tempore pestis, quot et quales requirantur, IV, 429. Testes ad matrimonium requisiti quot, et quales esse debeant, ac possint, V, 413. Sufficiunt moraliter præsentibus, 414. Etiam dolo, et vi detenti, *ib.* Testes in causa matrimoniali contra illud, quinam esse possint, V, 499. Testes non valent nisi rogati, VII, 77. Testes duo ordinariè sufficiunt, 96. Testium receptio ad juramentum est actus judicialis, II, 328. Et nequit valide fieri diebus feriatis, *ib.* Nisi aliud necessitas, vel pietas suadeat: quod exemplificatur, *ib.* An testes possint examinari, eorumque depositio judicialiter recipi diebus feriatis, si antea præstiterunt juramentum, 324. Ponitur sententia negativa, *ib.* Sententia affirmativa est in praxi recepta; ejusque ratio, *ib.* Testium examen, a quo et coram quibus, et ubi sit instituendum, III, 60. Testes sunt examinandi ab ipsomet iudice; et cur, *ib.* Qui tamen ex causa potest examen testium alteri committere, *ib.* Testes sunt examinandi secreto, et singillatim, 61. Et si per hoc non excludatur præsentia notarii, eorum depositiones conscribentis, *ib.* In examine testium super crimine hæresis, præter notarium adhibentur aliæ duæ discretæ personæ, *ib.* Consultum est, ut idem fiat in aliis causis multum arduis, *ib.* Examinatio testium regulariter fit in loco iudicii, *ib.* Quamvis etiam extra iudicium, et ubivis locorum fieri possit, III, 61. Personæ egregiæ domi suæ examinari debent, *ib.* Et quæ sint tales personæ egregiæ, *ib.* Idem dicendum de testibus valetudinariis, senibus,

fœminis, etc., 62. Sacerdotes, aliæque personæ ecclesiasticæ, si producuntur in testes, coram sæculari iudice non jurant, neque deponunt coram eo, sed coram episcopo, *ib.* Testium nomina, qui interfuerint actui, sunt instrumento publico inscribenda, III, 84. Testium tamen subscriptio non requiritur, *ib.* Per testes potest probari, scripturam alicujus manu, vel voluntate esse conscriptum, 107. Si testes deponant super contractu, seu de contentis in scriptura, tunc sufficiunt duo testes pro ejus probatione, *ib.* Bonum est argumentum a teste ad notarium publicum; et e contra, 124. Datur tamen aliqua disparitas inter testem, et notarium, 126. Si testis falsitatem circa substantialia adiciat suo testimonio, dictum ejus reprobat in totum, *ib.* Secus si circa accidentalibus duntaxat, 127.

TESTIMONIUM in uno falsum ex toto censetur falsum, VII, 90.

TEUTONICI ordinis origo et initium, V, 10.

THALMUT Judæorum per Papam jussus fuit comburi, I, 165. Et cur, *ib.*

THEOLOGUS an sit præferendus canonistæ in promotione ad dignitates ecclesiasticas, I, 10. Sententia sancti Joannis Capistrani circa hoc, 11. Quoad officium vicarii capitularis, sede vacante, præfertur canonista theologo, 536.

THESAURARIUS, alio nomine dicitur sacrista, I, 525. Et quod ejus officium, *ib.*

THESAURUS in fundo latens non possidetur, donec apprehendatur, II, 350.

TIMOR Dei alius filialis, alius servilis, VII, 15. Servilis alius bonus et utilis, alius pure mundanus et inutilis, *ib.* Ex timore servili inutili faciens præceptum nihil meretur, *ib.*

TITULUS, ut quis ordinari valeat, I, 447. Vocatur a nonnullis titulus sustentationis, *ib.* Requiritur ad ordines sacros, non vero ad minores, 448. Titulus est triplex, I. Beneficii ecclesiastici, *ib.* II. Patrimonii; an tale possit alienari, *ib.* III. Paupertatis, seu professionis religiosæ, *ib.* Nequeunt ordinari ad hunc titulum religiosi non professi, aut qui ad certum duntaxat tempus sunt professi, *ib.* Et quid de religiosis societatis Jesu, *ib.* Quid censendum de titulo mensæ, 446. Quæ sit pœna ordinantis aliquem, et ordinati, absque competenti titulo sustentationis, 471. Ordinatus scienter sine titulo olim erat suspensus, sed non hodie, 472. Dummodo solus ordinatus non fuerit in culpa, fingendo titulum quem non habuit, *ib.* Notabilis objectio, ejusque solutio, 473. Titulus justus, an, et cur requiratur ad præscriptionem, III, 247 et 251. Vide supra *Præscriptio immemorialis.* Titulus ejusmodi quid, 248. Et quotuplex sit, *ib.* Titulus *Pro soluto*, et titulus *Pro suo*, dicuntur generales; alii speciales, *ib.* Titulus *Pro hærede*, quando sufficiat ad præscriptionem, 249. Vide supra *Præscriptio per defunctum.* An ad omnem prorsus præscriptionem requiratur titulus, 251. Possessio temporis immemorialis est instar tituli, imo melior titulus de toto mundo, *ib.*

TONSURA prima requiritur ad quodlibet beneficium obtinendum, I, 356. Tonsura prima an sit ordo proprie dictus, 435. Ponitur sententia negativa theologorum, *ib.* Effectus primæ tonsuræ, quales, 436. Prima tonsura dicitur ordo clericalis, late accipiendi nomen ordinis juxta theologos, *ib.* Refertur sententia canonistarum tenentium, quod prima tonsura sit ordo proprie dictus, *ib.* Prima tonsura imprimit characterem, 437. Requirit certam materiam, et formam, et qualem, *ib.* Ac de necessitate præcepti prærequirit characterem confirmationis, *ib.* Sententiæ canonistarum non obstat concilium Tridentinum; et cur, *ib.* Prima tonsura juxta canones obtinet nomen ordinis, *ib.* Id ipsum supponit Rota Romana, 438. Inferuntur corollaria, *ib.* Quid tenendum pro foro externo, *ib.* Tonsura prima, quando et ubi conferri possit, 439. Tonsura clericorum. Vide *Clericorum obligatio deferendi habitum.*

TORNEAMENTO mortuus privatur ecclesiastica sepultura, VII, 124. Torneamenta quid et quotuplicia, VI, 380. Quæ fiunt cum periculo vitæ, sunt prohibita sub pœnis homicidii, *ib.* Fieri solita sine periculo vitæ, sunt licita laicis, 381. Non item clericis, *ib.*

TORTURA. Ad torturam non est sufficiens indicium, nominatio socii criminis facta per reum de se confessum, II, 487. Confessio per torturam expressa, ut præjudicet confitenti, quæ requirantur, 492. Indicia legitima, seu ad torturam sufficientia, quæ, *ib.* Vide supra *Indicia.* Tortura non est infligenda ante assignatas reo defensiones cum copia indiciorum, etc., 493. Utrum ad torturam sufficiant indicia, quæ sunt minus quam semiplena probatio, *ib.* Ad torturam regulariter non est deveniendum, nisi in subsidium, seu quando delictum aliter probari non potest, *ib.* Fallit hoc in nonnullis casibus, *ib.* Ut confessio facta in tortura probet, requiritur quod tortus persistat in confessione, *ib.* Tortus qualiter censeatur persistere in confessione, 494. Tortura an, quando, et quomodo fieri possit, ac debeat in processu criminali regularium, VI, 102. Apud nos sine consilio, et consensu diffinitorii, vel proborum, ac peritorum, illa fieri non potest, *ib.* Oblatæ defensiones, et earum impugnationes prius diffinitorio communicari debent, *ib.* Confessus jam, vel convictus de aliquo crimine ratione illius nequit torqueri, *ib.* Quinam torqueri valeant, *ib.* Modus torquendi, *ib.* Ante torturam fit decretum, et quale, *ib.* Sub tortura notantur omnes actus, et gestus rei, *ib.* Confessio in tortura facta ut probet, debet altera die in banco juris ratificari: et quomodo, 104. Ratificatione facta datur patrono copia examinis cum termino respondendi, 105. Si expediens videtur, communicatur etiam patroni defensio actori, vel advocato fiscali: horum praxis, *ib.* Torturæ usus debite servatus approbatur, VII, 12. A tortura non est inchoandus processus, 11. Ad debitum torture

modum, quænam requirantur, 12. A tortura quinam sint immunes, *ib.* Contra iudicem non servato juris ordine ad torturam procedentem, datur appellatio, et actio injuriarum perpetua, 13.

TOTUM quod juris est in toto, idem etiam est in qualibet parte ipsius, VII, 109. In toto pars continetur, 172.

TRADITIO habetur ex significatione rei, II, 353. Et quid dicendum de dolio vini signato, 354. Quando opponitur custodia rei venditore consentiente, censetur res illa tradita, *ib.* Traditio rei venditæ, vel donatæ quid operetur, VII, 125. Traditiones qua ratione differant a consuetudine, I, 269.

TRANSACTIO ex falsis instrumentis inita, solum retractatur quoad capitula, quæ inde composita sunt, non quoad alia, I, 248. Transactio quas conventiones complectatur, II, 49. Pactum continet sub se transactiones, *ib.* Transactio large, et proprie accepta, quid, 68. Non valet, nisi sit de re dubia; idque declaratur, *ib.* Neque valet super sententia jam lata, exceptis certis casibus, *ib.* et 69. Transactio est pactio quædam, 69. Atque contractus onerosus, et innominatus, *ib.* In ea non habet locum penitentia, *ib.* Ad transactionem tria requiruntur, et quæ, *ib.* Quomodo differat a pacto gratuito, et amicabile compositione, 70. Transactio, de quibus generatim fieri possit, *ib.* Est salubris, *ib.* Nequit fieri, nisi super re dubia, *ib.* Super matrimonio non potest fieri transactio, quando per eam aliquid fieret contra vinculum matrimonii: alias secus, *ib.* In sponsalibus de futuro valet transactio, 71. An sit licitum transigere super relictis in testamento, vel codicillo, *ib.* Et an valeat transactio super alimentis in ultima voluntate relictis, *ib.* Aut de alimentis præteritis, vel non mortis causa donatis, 72. De jure civili licitum est transigere de quolibet crimine capitali, et sanguinem suum quoquo modo redimere, *ib.* Excepto adulterio, *ib.* De criminibus vero non capitalibus transigere non licet, *ib.* Nisi super crimine falsi, 73. An etiam spectato jure canonico, licitum sit transigere super crimine, *ib.* Transactio super beneficio ecclesiastico, dato ac retento aliquo temporali, nequit fieri, 73. Si datur spirituale pro spirituali, tunc in spiritualibus locum habet transactio, 73. Loquendo de re spirituali quoad ejus proprietatem, *ib.* Secus, ubi agitur de beneficio ecclesiastico quoad titulum, 74. Transactio super spirituali subjectione, an valeat, *ib.* Quod si superior gratis eximat ecclesiam reservata in signum subjectionis annua pensione, *ib.* Transactio super annexis spirituali, v. g. super jure patronatus, non valet, si fiat interveniente temporali, *ib.* Transactio generalis extendit se etiam ad incognita et ignota, VII, 175.

Transactionis effectus, qui, II, 75. Primarius ejus effectus est, imponere finem litibus, *ib.* Per eam tolluntur omnes actiones, obligationes, pro-

bationes, instrumenta et jura in contrarium militancia, *ib.* Nequit invita altera parte revocari ob rescriptum principis, *ib.* Vel ex prætextu instrumentorum de novo repertorum, *ib.* Extenditur ad connexa, et accessoria, imo, et ad ignota; et quando, *ib.* Alius transactionis effectus est, parere exceptionem litis finitæ, *ib.* Solvitur instantia, *ib.* Transactio an possit rescindi ob læsionem ultra dimidium, 76. Si ecclesia, vel minor in transactione graviter lædatur, potest petere restitutionem in integrum, *ib.* Graviter lædens alterum in transactione, *ib.* Venitur in foro conscientie ad restitutionem; et in foro externo datur actio de dolo, ac rescinditur transactio, etc., *ib.* Probabilius est, quod transactio etiam bona fide hinc inde celebrata rescindi possit ob læsionem ultra dimidium, *ib.* Transactio est species alienationis, nec potest fieri de rebus ecclesie immobilibus, aut pretiosis absque solemnitatibus juris, 77. Transactio per prælatum, vel rectorem ecclesie facta sine consensu superioris, non obligat successorem, sed solum transigentem, *ib.* Secus si fuerit confirmata ex certa scientia per sedem apostolicam, 78.

TRANSITUS de una religione ad aliam de facto paucis licitus est, V, 61. Quamvis de jure communi valeat, *ib.* Si fit ex bono fine, *ib.* Ad religionem strictiorem, 62. Sive ex regula, sive ex statutis talem, *ib.* A religione sancti Francisci ad nullam aliam transire licet, *ib.* Ut transitus alias licitus sit, debet fieri sine infamia et detrimento religionis deserendæ, *ib.* Et cum petita licentia superioris prioris, 63. Quæ licentia, si indiscrete negatur, non impedit transitum, *ib.* Practica instructio circa modum petendi licentiam, *ib.* Superior sine licentia Papæ ad nullam aliam transire potest, 64. Ut transitus rite fiat, debet prius constare, quod religio strictior, transeuntem recipere velit, *ib.* Et transiens exhibeat dimissorias, *ib.* Regulariter non expedit ab una religione ad aliam transire, *ib.* Causæ ob quas expedit a minus stricta ad strictiorem transire, 65.

TRANSLATIO, quid, I, 380. Translatio episcopi a quo fieri possit, 381. Effectus translationis episcopi, quales, 382. Vide supra *Episcopi translatio*.

TRANSUBSTANTIATIO, hæc vox, in generali concilio primum adinventum fuit, I, 84. Idque convenienter, *ib.*

ULTIMA voluntas est ambulatoria usque ad mortem, IV, 421. Ultimum supplicium quid, VI, 549. Potest etiam pro pœna extraordinaria imponi, *ib.*

TRANSUMPTA originalium instrumentorum, quam vim probandi habeant, III, 90. Vide supra *Exemplaria*.

TREBELLIANICA. Vide *Falcidia*.

TREUGA, quid, II, 46. Treugæ vocabulum, quale, *ib.* An differat ab induciis, *ib.* Treuga est duplex, *ib.* Nempe conventionalis, et canonica, seu legalis, *ib.* Treugæ canonice, cur fuerint statutæ, *ib.* An sint usu receptæ, 47. Si facto publico per hostem violatur treuga, illico altera pars potest arma reassumere, *ib.* Secus, si ea violetur facto duntaxat privato, 48. Tunc enim satisfactio prius petenda est, *ib.*

TRIBUTUM de agris solvunt ecclesie, et clerici, II, 242. Tributum quid, et quotuplex, V, 146. A quo, et ob quam causam imponi possit, 147. Quandonam obligent in conscientia, 148. Tributum solvere est signum subjectionis, V, 276 et 279. A præstandis tributis immunes sunt ecclesie, ecclesiasticæque personæ, bonaque earum, 278. Tam ordinariis, *ib.* Quam extraordinariis, 282.

TRIDENTINUM concilium an, et qualis revocavit regularium privilegia, VI, 520.

TRIENNALIS regula non excludit ordinarium inquirentem de beneficii titulo, III, 533. De triennali regula an, et quando in casu beneficii simoniace accepti locum habeat, VI, 215.

TRINITATIS sanctissimæ nomine, quid intelligatur, I, 56. Trinitatis vocabulum a tempore Apostolorum usitatum, *ib.* Mysterium sanctissimæ Trinitatis explicatur a concilio generali in can. *Firmiter, de Summ. Trinit.*, 57. A tota Trinitate Christus Jesus est communiter incarnatus, 58. Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa, *ib.* Disparitas inter opera sanctissimæ Trinitatis ad extra et Incarnationem Verbi, 59. In divinis datur vera et realis unitas quoad essentiam, 57. Nec tamen hinc sequitur quaternitas, *ib.*

TURPIS rei pactum non valet, VII, 180. Turpis persona, quæ dicatur, IV, 474.

TURPITUDINEM propriam detegere nemo debet cogi; et quomodo istud sit intelligendum, II, 497. Turpitudinem propriam allegans, non auditur: et quomodo, III, 168. Turpitudinem propriam alleganti non creditur, IV, 111. Turpitudinem propriam allegans, non est audiendus, V, 307.

TUTOR cui licet vendere rem pupillarem, non tamen potest eam oppignorare, VII, 125.

UNIO beneficiorum quid, IV, 87. Alia est perpetua, *ib.* Alia temporalis, *ib.* Subinde ex duobus fit unum, 88. Et hæc unio dicitur extinctiva, *ib.* Subinde fit una ecclesia superior, altera infe-

rior, *ib.* In quo casu superior censetur mater, et inferior filia, *ib.* Hæcque assumit naturam et consuetudinem illius, *ib.* Item in hoc casu inferior desinit esse beneficium, 89. Fitque prædium alterius, *ib.* Nec debet amplius exprimi in imitatione beneficii principalis, *ib.* Captaque possessione principalis habetur possessio illius, *ib.* Nihilominus debet in beneficio unito officium divinum more solito peragi, *ib.* Alio modo uniuntur duo beneficia principaliter, 90. Unio beneficiorum a quo fieri possit, *ib.* Episcopatus solus Papa potest unire, *ib.* Episcopus vero beneficia suæ diocesis, *ib.* Etiam Papæ reservata, *ib.* Demptis exemptis beneficiis, *ib.* Uniones beneficiorum ad tempus facere potest solus Papa, 91. Episcopus nequit unire beneficia unius diocesis beneficiis et monasteriis alterius diocesis, *ib.* Parochias non potest unire monasteriis, *ib.* Beneficia regularia non possunt uniri præbendis tenuibus, *ib.* Legatus a latere potest unire beneficia suæ provincie, *ib.* Sicut et capitulum sede vacante, 92. An etiam vicarius generalis, *ib.* Et alii prælati episcopo inferiores, *ib.* Solemnitates ad unionem beneficiorum requisitæ, *ib.* Requiritur ad eam justa causa, *ib.* De qua inquiri debet; etsi Papa uniat, *ib.* Justa causa uniendi quæ, et quotuplex, *ib.* Si fit sine causa, est nulla, 93. Ad eam debent citari interesse habentes, *ib.* Ut collator, *ib.* Patronus, *ib.* Non tamen plebs, *ib.* Requiritur ad eam consensus capituli, 94. Quid si contradicat, *ib.* Ad eam non requiritur consensus rectoris ecclesie, *ib.* Bene tamen pro dismemberatione ecclesie, *ib.* In unione beneficii non constituitur defensor ecclesie, *ib.* Unio beneficiorum est quædam alienatio, non tamen vera, et proprie dicta, 92.

UNIVERSITATIS sæcularis, v. g. civitatis, oppidi, etc., membra, an possint esse testes in causa dictæ universitatis, II, 44. Universitatis sunt, non singulorum, quæ sunt communia, *ib.* Quando agitur de donatione vel legato facto cuipiam universitati, etiam sæculari, possunt esse testes, qui sunt de illa universitate, *ib.* Idem dicendum de probatione confinium, *ib.* Et de probatione consuetudinis non solvendi decimas, gabellas, etc., *ib.* Solvuntur rationes in oppositum, 42. Universitates quædam impetrarunt privilegium admittendi clericos ad publicas legem civilium lectiones, I, 54. Universitates, et societates, an possint facere leges proprium statum concernentes, 124.

USQUE. Hæc dictio stat exclusive, II, 321.

USURA, an probetur per testes singulares singularitate administrativa, III, 28. In causis usurarum cur fœneratores cogantur edere libros rationum usurarum, 113. Usuras solvere qui juravit, tenetur ad earum solutionem; quamvis solutas repetere possit, 169. Usura quid, et quotuplex, VI, 420. Definatur, *ib.* Est lucrum visolius mutui proveniens, *ib.* Nomine lucri quid intelligatur, *ib.* Usura alia est mentalis, alia

realis, *ib.* Alia expressa, alia palliata, *ib.* Alia centesimæ, alia bessales, alia semissæ, etc., *ib.* Alia simplices, alia usuræ usurarum, *ib.* Alia compensatoriæ, seu restauratoriæ, alia punitoriæ seu moratoriæ, alia lucrativæ, *ib.* Usura compensatoria, seu restauratoria licita est ob lucrum cessans, vel damnum emergens, 431. Ad quod tamen requiruntur quatuor conditiones: et quæ, 432. Licita etiam est ob periculum perdendæ sortis, 433. In foro interno usurarius est, qui ex mutuo vere intendit lucrum, etsi periculum in se suscipiat, *ib.*

Usura moratoria, seu punitoria licita est non tantum ex apposita pœnali legali, 434. Sed etiam ex conventionali, *ib.* Dummodo non fiat in fraudem veræ usuræ, *ib.* Et debitor sit in culpabili mora solvendi, 435. Atque pœna sit moderata, *ib.* Et terminis non nimis brevis, *ib.* Usura an sit ratione carentiæ pecuniæ, vel obligationis eam non rependendi certo tempore, aliquid exigere ultra sortem, *ib.* Usuram an committat, qui frumentum, vel aliam rem, usu consumptibilem, mutuo dat vel vendit, ex conditione, ut in eadem mensura restituatur futuro tempore, vel reddatur pretium, quo futuro tempore constat, 437.

Usuræ iudex, VI, 454. Est mixti fori, non tantum, si est quæstio facti, *ib.* Sed etiam si est quæstio juris, *ib.* Quando est quæstio de peccato, solus ecclesiasticus iudex est, 455.

Usuræ lucratoriæ, seu proprie dictæ prohibentur, et malitia, 422. Est prohibita jure divino, et naturali, *ib.* Usuræ lucratoriæ, seu proprie tales, num auctoritate principis, vel consuetudine licitæ fieri possint, 426. Proponitur ratio dubitandi, et affirmandi, 427. Statuitur sententia negativa, et probatur, *ib.* Solvuntur objectiones, 428. Respondetur ad consuetudinem Germaniæ, usuram quinque pro centum exigentem, permittentem, 429. Usuræ usurarum prohibite sunt jure divino, et canonico, 424. Ac etiam civili, *ib.* Ita, ut nondum solutæ nulla stipulatione licite fieri valeant, *ib.* Compensatoriæ jure civili, non vero divino, adversante, 425. Usuræ jam solutæ, an denuo in sortem dari possint, *ib.* Usurarum pœnæ non nisi manifestos usurarios post sententiam iudicis declaratoriam afficiunt, 453. Et sunt infamia, *ib.* Privatio beneficii, et inhabilitas ad aliud, *ib.* Excommunicatio, et irregularitas usurarii laici, *ib.* Privatio sepulturæ ecclesiasticæ, *ib.* Amissio partis sortis principalis, *ib.* Inhabilitas ad condendum testamentum, 454. Usuras lucratorias solvendi nulla datur obligatio, 450. Nisi ad eas solvendas debitor juramento se obstrinxit, *ib.* Quas tamen solutas coram iudice iterum repetere potest, *ib.* Usuras compensatorias, et moratorias solvere tenetur debitor, *ib.* Usuras et pœnas illarum deducendi in mutuo aliquid ultra sortem exigendo, vel recipiendo utiles, et licita praxis, tam quoad doctores, quam indoctos, præsertim in Germania, 454.